

ספרים חדשים

ד. בנבנשתי—ב"צ לוריא, ארץ-ישראל, מפה לידיעת המולדת לנוער ולעם, ירושלים, תשי"ג. במפה זו צוינו גם הישובים היהודיים, שנוסדו בזמן האחרון והכבישים החדשים. יש לקוות, שהעורכים ישכללו את המפה, מבחינה מדעית ותכנית, במהדורות הבאות.

י. הרשקוביץ—י. ז'דמן, ספר יהושע, הוצאת "מוסד הרב קוק", ירושלים, תשי"ב.

פרוש חדש ומועיל לספר יהושע המיוסד על המחקר הטופוגרפי-ההיסטורי החדש ועל הפרשנות היהודית המסורתית. לספר צורפו שלוש מפות. המבוא הוא קצר ודן בעיקרי הדברים.

ז. וילנאי, מדריך ארץ-ישראל: ירושלים, יהודה ושומרון, הוצאת "תור", תשי"ב.

מורה-דרך מפורט לירושלים, לערבת יריחו, להרי יהודה ושומרון ולשפלה, העשיר מאוד בחומר הנוגע לאזורים האלה, מן העבר ומן ההווה כאחד. חשיבות מיוחדת נודעת לתיאור מקומות ההתישבות החדשה. יש להצטער על כמה טעויות, בקביעת תאריכים ובזיהוי מקומות היסטוריים אחדים, ועל המחבר לתקנן בהוצאה השניה, שלא תאחר בוודאי לצאת לאור. זהו השלישי לסדרת מורה-הדרך המפורטים של המחבר.

י. ה. טורטשינר, ספר איוב, חלק שני, הוצאת הספרים עליד האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשי"ב.

החלק השני כולל פירוש לפרקים כ"ב—מ"ב ומבוא מקיף מאוד, בו מביע המחבר את השקפתו. בספר איוב העברי אינו אלא תרגום מארמית, שאליה נוספו אחר-כך הוספות והשלמות שונות, ושהמקור הארמי נכתב ע"י אחד מבני הגולה בראשית גלות בבל. המחבר רואה כתפקידו העיקרי להחזיר לנו את הספר העברי בלשון המתרגם וברוח המחבר. המבוא כולל פרקים מעניינים על לשון הספר, עריכתו וסידורו, על האגדה שבסיפור, ועל תולדות הספר. בסוף החלק השני: נסיון לסידור שירת איוב.

י. צ. טגל, ישעיה, עם פרוש ומבוא, ירושלים, תשי"א.

הספר הראשון למהדורה הספרותית של המקרא. המבוא קצר ותמציתי והפרוש ינועד להיות מועט המחזיק את המרובה.

י. טלושץ, אוצר הכתובות הפניקיות (אוסף שי"י ספרות כנען), הוצאת "מוסד ביאליק" וועד הלשון העברית, תשי"ב.

אוסף עשיר מאוד של כתובות פניקיות מכל רחבי ארצות ים התיכון (בעיקר מפניקיה ומקרת-חדשת), בצרוף באורים ופירושים, מפתח מפורט, תצלומים, וכי'. ספר מונומנטלי זה יביא תועלת רבה לכל העוסק בחקר האפיקוגרפיה והפילולוגיה השמית. הספר נערך בידי ג. ה. טורטשינר וש. ייבין.

י. פטאי, אדם ואדמה, כרך ראשון, ירושלים, תשי"ב.

מחקר במנהגים, אמונות ואגדות אצל ישראל ואומות העולם. הספר מוקדש בעיקרו לחקר הפולקלור העברי ההיסטורי בשיטה המשווה. ביקורת תבוא.

י. ד. קאטוטו, תורת התעודות וסידורם של ספרי התורה, ירושלים, תשי"ב.

בספר זה דן המחבר על הבעיות היסודיות של חקירת המקרא: תורת התעודות ויסודותיה, השמות האלהיים, וכי'. לדעתו של המחבר תלויים חילופי השמות האלהיים בהוראתם של השמות ובכללי שימושם בחיים ובספרות, ששרשיהם נעוצים במסורת הספרותית של עמי המזרח הקדמון, ואילו החילופים הלשוניים מתבארים על-ידי חוקים כלליים של השפה ושל הסגנון הספרותי. מסקנת הדברים: כל בניינה של תורת התעודות מיוסד על בליימה. בחקר השאלות האלה עסק המחבר בהרחבה גם בספרו *La Questione della Genesi (1934)*. ההרצאה שוטפת ונאה.

קדם, קובץ למחקר קדמוניות ישראל, א', בעריכת א. ל. סוקניק, בית הנכות לעתיקות

היהודים, האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשי"ב.

מן החוכן: א. ל. סוקניק, מאוספי בית הנכות: ל. א. מאיר—א. ל. סוקניק, שטח

נוסף של החומה השלישית; א. ל. סוקניק, משמעותן של הכתובות ילמלך; י. נ. אפשטיין, בשולי חוזה סוגין; י. קוטשר, לשני חותמות עבריים (לחיים ולחמן); מ. ד. קאסוטו, אליהם של יהודי יב [מחקר על פפירוס 22, בהוצאת קאולט]; א. ל. סוקניק - י. קוטשר, חרס מיב בעניין הפסח; בעולם הארכיאולוגיה היהודית. בקובץ מספר רב של תצלומים ותכונות.

M. Avi-Yonah - D. Benvenishti - E. Bromberger, *Syria and the Lebanon*. Steimatzky's Publishing Co., Jerusalem, 1942.

מורה-דרך בצירוף מפות רבות ותצלומים. במבוא - פרקים על תולדות סוריה ועל החיים הכלכליים בסוריה ובלבנון. הסקירות ההיסטוריות (מאת מ. אבי-יונה) הן תמציתיות ומדויקות.

M. Borrows, *What Mean These Stones?* American Schools of Oriental Research, New Haven, 1941.

תיאור מקיף של תוצאות המחקר הארכיאולוגי בא"י ובארצות השכנות וערכן להבנת המקרא והברית החדשה. הבעיות העיקריות: הטכסס ולשון המקרא, התרבות החמרית בתקופת המקרא, הרקע ההיסטורי, שאלות הדת לאור הארכיאולוגיה, חיי החברה בתקופת המקרא. המחבר מקדיש תשומת לב מיוחדת לעבודות המחקר האמריקאיות, שנעשו בארץ-ישראל ובארצות השכנות. הספר מלווה תמונות וסקירות ביבליוגרפיות. מחבר הספר הוא נשיא בתי הספר האמריקאיים לחקירת המזרח.

N. Glueck, *The Other Side of the Jordan*, American Schools of Oriental Research, New-Haven, 1940.

בספר זה מסכם המחבר את תוצאות החקירות הארכיאולוגיות והחפירות, שערך בשיטתיות יתרה באדום, במואב, בעמון ובגלעד. את הדהיח המדעיים פרסם גליק בעיקר ב־AASOR וב־BASOR, ואילו ספר זה נועד לקהל הרחב, ומצורף אליו חומר תמוני עשיר. יש לקוות שהוא יתורגם עברית, וישמש ספר-קריאה מלבב לשדרות רחבות של המתעניינים במחקר הארכיאולוגי בארץ.

J. Garstang and J. B. E. Garstang, *The Story of Jericho*, London, 1940.

ספר פופולרי המסכם את תוצאות החפירות, שערך ג'י. גרסטנג ביריחו. ג. חוזר כאן על כמה מהשערותיו על תולדות העיר, כגון חורבן יריחו (העיר הרביעית) על-ידי בני ישראל בשנת 1400 לפסה"ב בקירוב, נפילת חומות יריחו עקב רעידת-אדמה, וכו'. ג'י. משער כעת, כי שרידי הבניין הגדול, שמצא על חורבות הארמון של העיר הרביעית, הם מימי עגלון מלך מואב. עניין מיוחד יש בתצלומים ובחפטים המרובים.

S. Lieberman, *Greek in Jewish Palestine*, New-York, 1942.

מחקרים בחיי היהודים ומנהגייהם בארץ בתקופת המשנה והתלמוד הירושלמי, וביחוד בהשפעת הלשון והתרבות היוונית על תלמידי החכמים ועל המון העם. המחבר מבאר מלים וביטויים יווניים רבים בספרות התלמודית ובאפיגרפיה היהודית, ונוגע גם בשאלות הכרוכות בחומר האפיגרפי מביט-שערים.

B. Maisler - S. Yeivin, *Travels in Palestine*, Edition Olympia, Tel-Aviv, 1942.

הספר כולל פרק מקיף על ארץ-ישראל לגלילותיה.

S. J. Saller, *The Memorial of Moses on Mount Nebo*, Jerusalem, 1941.

דו"ח מפורט על חפירות המכון הפרנסיסקני בסיאעה (הר נבו). בצירוף תצלומים ותכניות רבים. המחבר עיבד את החומר באופן יסודי, ותרם תרומה חשובה לחקר הכנסיות הביזנטיות בארץ. עניין רב מעוררים שרידי הנפש (המבטוליאום) והכתובות השומרניות שנמצאו במקום. על השאלות הכרוכות בתולדות הר נבו לאור החפירות ידון המבקר במחקר מיוחד.

St. H. Stephan - Boulos Afif, *This is Palestine*, Jerusalem, 1942.

מורה-דרך עממי למקומות ההיסטוריים והקדושים בארץ-ישראל, בצרוף פרק קצר על הישוב היהודי החקלאי, לוח כרונולוגי, וכו'.